

Det psykologiska försvarets utveckling i Finland

bP 505/36

National Library
of Sweden

April 1970

6P
505

DET PSYKOLOGISKA FÖRSVARETS UTVECKLING I FINLAND

Docent PEKKA SUVANTO, ordförande i planeringskommissionen för psykologiskt försvar i Finland.

(Detta meddelande är en översättning av en artikel i Helsingin Sanomat den 30.11.1969 av docent Suvanto.)

Förordningen om planeringskommissionen för psykologiskt försvar utgavs 7 december 1962. En av utgångspunkterna för denna arbetsform fick man från Sverige, där man redan tidigare hade bildat fristående organisationer för planering av psykologiskt försvar och upplysningsarbete för försvarets bästa. Den finska kommittén beslöt föreslå, att dessa uppgifter skulle tilldelas en och samma organisation. På basen av kommittébetänkandet bildades så planeringskommissionen för psykologiskt försvar.

Enligt förordningen skall planeringskommissionen i samarbete med olika myndigheter, inrättningar och medborgarorganisationer uppgöra planer bl a för sådan medborgarfostran, som befrämjar målsättningarna för psykologiskt försvar. Därutöver bör den följa utvecklingen inom det psykologiska försvarets områden, utföra erforderligt forskningsarbete samt komma med förslag till åtgärder. Samtidigt skall planeringskommissionen utarbeta planer för organisation av psykologiskt försvar och informationsverksamhet under undantagsförhållanden och framför allt under krig samt sörja för de förberedelseåtgärder som dessa planer förutsätter.

Ur innehållet i förordningen uppmärksammar man, att man där inte i detalj har definierat begreppet "psykologiskt försvar". Ändå blir tolkningen av uppgifterna i avgörande grad beroende av just detta begrepp. Under sitt första verksamhetsår sökte planeringskommissionen definiera detta begrepp och utarbetade ett PM med rubriken "Det psykologiska försvarets grunder,

1/2
202

April 1970

DET PSYKOLOGISKA FÖRVARETS UTVECKLING I FINLAND

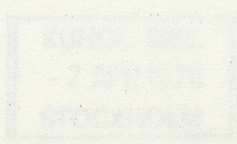
Docent PIKKA SUVAATO, ordförande i planeringskommissionen
för psykologiskt förvar i Finland.

(Detta meddelande är en översättning av en artikel i
Helsingfors Tidning den 20.11.1969 av docent Suvaato.)

Förordningen om planeringskommissionen för psykologiskt för-
var utgavs i december 1968. En av utgångspunkterna för denna
arbetsform fick man från Sverige, där man redan tidigare hade
bildat fristående organisationer för planering av psykolo-
giskt förvar och utvärtningsarbete för förvararens bästa.
Den finska kommittén beslöt följande, att dessa uppgifter
skulle tilldelas en och samma organisation. På basis av
kommittébeträktnaden bildades så planeringskommissionen för
psykologiskt förvar.

Enligt förordningen skall planeringskommissionen i samarbete
med olika myndigheter, intressenter och medborgarorganisa-
tioner uppgöra planer bl a för sådan medborgarstyrelse som
beräknar målsättningarna för psykologiskt förvar. Detta
utöver för den följande utvecklingen inom det psykologiska för-
vararens område, utöver erforderligt forskningsarbete samt
komma med förslag till åtgärder. Samtidigt skall planering-
kommissionen utarbeta planer för organisation av psykolo-
giskt förvar och informationsverksamhet under andra läsa-
förhållanden och framför allt under krig samt åtgärder för de
förberedelseåtgärder som dessa planer förutsätter.

Ur innehållet i förordningen uppmärksammar man, att man där
inte i detalj har definierat begreppet "psykologiskt förvar".
Ändå blir tolkningen av uppgifterna i avgränsade grad beroende
av just detta begrepp. Under sitt första verksamhetsår 1969
planeringskommissionen definierade detta begrepp och utarbetade
de ett PM med rubriken "Det psykologiska förvararens grundläggande

målsättningar och uppgifter", som även kallades för det psykologiska försvarets "trosbekännelse". Där konstaterades, att "psykologiskt försvar strävar till att skapa och stärka en sådan individuell och allmän opinion, som kommer till uttryck i form av en enig och från tillfälliga meningsskiljaktigheter oberoende försvarsvilja."

Denna försvarsvilja kommer till uttryck i många former, varav bl a följande kan nämnas:

"- att vi omfattar en sådan fosterländsk åsikt, som kommer till uttryck i form av tillgivenhet för det egna landet och folket, tron på den finska levnadsformen och strävan att upprätthålla freden; den beslutsamma viljan att kämpa för vårt land då det gäller att trygga vår integritet och vårt oberoende är även uttryck för denna åsikt."

Våren 1964 uppgjordes ett verksamhetsprogram, där man bl a konstaterade följande:

1. att man uppgör ett grundprogram rörande medborgartänkande, som man söker förverkliga i arbetet vid läroanstalter, skolor, föreningar och organisationer,
2. att man för ungdomen uppgör ett grundprogram rörande psykologiskt försvar och att organisationer och motsvarande dirigeras att tillämpa detta.

Målsättningen var således att vädja till gemensamma värden, som man med alla medel sökte försvara. Det verkade möjligt att skapa ett sådant medborgartänkande i början på 1960-talet. En utjämningsprocess hade ägt rum med anledning av en kraftig social och ekonomisk utveckling. Samtidigt anmärkte dock sociologerna, att inget samhälle kan bli helt enigt och att stridigheter alltid kommer att förekomma i samhället. Dessa skulle dock kunna regleras om man bara kom överens om gemensamma spelregler. Detta innebar dock inte en oblidkelig kontrast. Det psykologiska försvaret sökte ej likrikta tankesätten. Det sökte istället förena medborgarnas tankar om vissa grundvärden, som förenade nationen. Samtidigt

Målbildningar och uppgifter", som även kallas för det psykologiska försvarets "trotskänslor". Där konstaterades att "psykologiskt försvaret strävar till att skapa och stärka en sådan individuell och allmän optimism, som kommer till uttryck i form av en enig och från tillfälliga meningsskilligheter opererande försvarsvilja."

Denne försvarsvilja kommer till uttryck i många former, varav bl a följande kan nämnas:
"- att vi omfattar en sådan fosterländsk åsikt, som kommer till uttryck i form av tillgivenhet för det egna landet och folket, tron på den finska levnadsformen och strävan att upprätthålla freden; den bestämda viljan att kämpa för vårt land så länge det gäller att tryggas vår befästighet och vårt opererande är även uttryck för denna åsikt."

Vårn 1964 uppgjordes ett verksamhetsprogram, där man bl a konstaterade följande:

1. att man uppgår ett grundprogram rörande medborgartränande, som man söker förverkliga i arbetet vid församlingar, skolor, församlingar och organisationer,
2. att man för utgången uppgår ett grundprogram rörande psykologiskt försvaret och att organisationer och motsvarande åtgärder ett tillämpas därtill.

Målbildningen var således att väcka till gemensamma värden, som man med alla medel sökte försvare. Det verkade möjligt att skapa ett sådant medborgartränande i början på 1960-talet. En utvärderingsprocess hade ägt rum med anledning av en kraftig social och ekonomisk utveckling. Samtidigt märkte dock sociologerna, att något samhälle kan bli helt enigt och att stridigheter alltid kommer att förekomma i samhället. Dessa skulle dock kunna regleras om man bara kan överens om gemensamma spelregler. Detta innebar dock inte en omedelbar kontrast. Det psykologiska försvaret sökte ej rikta tankar mot. Det sökte istället förena medborgarna tankar om vissa grundvärden, som förenade nationen. Samtidigt

framfördes förhoppningen om att försvaret skulle få stå utanför vardagens stridigheter.

Under 1960-talet har betydande förändringar ägt rum i kulturkretsarna i väst. Dessa förändringar har på ett tydligt sätt även påverkat det finska samhället. Frågan gäller den s k nyradikalismen, som uppstod i slutet på 1950-talet. Utgångspunkten för denna ideologi var, att det demokratiska valsystemet ej ger de små grupperna möjlighet att försvara sina rättigheter. Därför måste de framföra sina rättskrav med hjälp av protester. Till en början var det fråga om protest för diskriminerade grupper. Men så småningom riktade sig protesterna kraftigt mot de värden, som nuvarande samhälle bygger på.

Nyradikalismen har fått genljud hos ungdomen och man kan kanske tala om att ett nytt ideologiskt tidevarv har uppstått. Det är dock inte fråga om någon gemensam händelseserie och ungdomen uppträder inte heller under exakt lika paroller eller i en gemensam front. Ungdomen befarar närmast, att den äldre generationen skall dogmatisera de nuvarande värdena och förhindra förändringar. Därför reagerar ungdomen ganska lätt mot sådant medborgartänkande, där den ser en överföring av det krigstida tänkandet från generation till generation. Detta innebär dock inte, att huvuddelen av ungdomen direkt förnekar de traditionella värdena.

Denna företeelse kommer däremot till uttryck inom nyradikalismens yttersta flygel, nyanarkismen. Denna flygel godkänner inte alls det nuvarande samhället, som enligt dess mening bör avskaffas. Istället bör ett nytt samhälle uppbyggas. Detta är möjligt sedan de institutioner som håller uppe det gamla samhället har försvunnit.

En av dessa institutioner är armén. Enligt nyanarkismen skall man inte bara sträva till att försvaga armén genom kritiska anmärkningar utifrån. Armén skall även krossas inifrån. Strävan till vapenvägran bör delvis ses med utgångspunkt från detta tankesätt. För en del är frågan fortfarande etisk, men

fremföras förhoppningen om att försvaret skulle bli ett steg
 för världens fredlighet.

Under 1960-talet har betydande förändringar ägt rum i USA-
 turkietarna i väst. Dessa förändringar har på ett tydligt
 sätt även påverkat det liniska samhället. Frågan gäller den
 s k nyradikalismen, som uppstod i slutet på 1950-talet. Ut-
 gångspunkter för denna ideologi var, att det demokratiska
 valsystemet ej ger de enskilda gruppen nöjdheter och försvaret
 sina rättigheter. Därför måste de framföra sina rättigheter
 med hjälp av protester. Till en början var det främst ompro-
 test för diskriminerade grupper. Men så småningom riktar sig
 sig protesterna kraftigt mot de värden, som nuvarande sam-
 hälle bygger på.

Radikalismen har fått ganska hög ungdomen och man kan
 kanske säga om att ett nytt ideologiskt tillvägagångs-
 sätt. Det är dock inte fråga om någon kammen handlas-
 serie och ungdomen uppträder inte heller under exakt lika
 paroller eller i en gemensam front. Ungdomen delar när-
 mest, att den äldre generationen skall beaktas de nu-
 varande värdena och förändring förändring. Därför frö-
 rar ungdomen ganska lätt mot sådant medborgarskänkande, där
 den ser en överföring av det krigsida tänkandet från gene-
 ration till generation. Detta innebär dock inte, att huvud-
 delen av ungdomen direkt förmakar de traditionella värdena.

Denna förändring kommer däremot till uttryck inom nyradi-
 kalismens yttersta flygel, nyradikalismen. Denna flygel god-
 känner inte alls det nuvarande samhället, som enligt dess
 mening bör avskaffas. Istället bör ett nytt samhälle upp-
 byggas. Detta är möjligt sedan de institutioner som håller
 upp det gamla samhället har försvunnit.

En av dessa institutioner är armén. Riktigt nyradikalismen skall
 man inte bara sträva till att försvaga denna gamla kritiska
 samhällsstruktur utifrån. Även skall även försöka tillföra strö-
 mning till vapenstyrkan för delvis ses med utgångspunkt från
 detta tänkande. För en del är frågan fortfarande etisk, men

nyanarkism ser vapenvägran och civiltjänst som ett medel att splittra den väpnade försvarsinstitutionen.

Det psykologiska försvarets strävan att skapa en mall för medborgartänkande för att utveckla vårt samhälle har blivit föremål för såväl sansad som ytterst hård kritik - liksom i allmänhet också allt annat - från ungdomens sida. Ett par större partier har i sina uttalanden konstaterat, att det psykologiska försvarets huvuduppgifter ej bör omfatta arbete för att utveckla samhället. I ett partis specialprogram konstateras bl a, att en höjning av medborgarnas välmåga ej bör ses som ett medel att stärka försvaret. Situationen i samhället är för närvarande oklar ideellt sett. Den kommande riktningen är svår att förutspå. Utvecklingen baserar sig i stor utsträckning på vilken ståndpunkt olika samhällsgrupper och politiska grupperingar intar till tidevarvets nya ideologiska företeelser.

Det är på grund av denna oklarhet ^{uppenbart,} att planeringskommissionens uppgift idag inte kan vara att skapa ett dogmatiskt medborgartänkande. Ett organ som har formen av en statlig kommitté har inte möjlighet att leda den ideella utvecklingsriktningen och om den alltför kategoriskt strävar därefter kan den åstadkomma mera stridigheter och därmed störa hela försvarsarbetet.

Det vore för närvarande viktigt att icke betrakta försvaret som ett ideologiskt problem. Dess framtid kan inte avgöras med hjälp av sådana ideologier, som redan på förhand utgår ifrån vissa grundinställningar och strävar till att under alla förhållanden bevisa att de är riktiga. Därför finner man ingen lösning för försvaret i pacifismens eller nyanarkismens förkunnelser och ej heller på ensidigt försvarsideologiskt håll. De finska trygghetsproblemen har alltid varit rent reella frågor.

De som erhållit reella informationer i försvarsfrågor vet mycket väl hur allvarliga nutidens kriser kan vara och hur omsorgsfullt man bör förbereda sig för dem. En sanningsenlig lägesbedömning utan ideologier visar samtidigt klart, att ett väpnat försvar fortfarande är en nödvändig del i vår

nyttjande av vapenstyrkan och civiliseringen som ett medel att
upplätta den väpnade försvarsmaktens.

Det psykologiska försvarets syfte är att skapa en mall för
medborgarutbildning för att utveckla vårt samhälle och blivit
förstått för såväl samfund som yttre värld - liksom
i allmänhet också allt annat - från ungdomens ålder. Ett god
efters partier har i sina uttalanden konstaterat, att det
psykologiska försvarets huvudsakliga syfte är att utbilda arbetet
för att utveckla samhället. I ett partiets specialprogram
konstateras bl. a., att en betydelse av medborgarutbildning
ej bör ses som ett medel att stärka försvaret. Situationen
i samhället är för närvarande ekvivalenslös. Den kom-
mande riksdagen är svar på förslaget. Utvecklingen beror
sig i stor utsträckning på vilken utgångspunkt olika samhälls-
grupper och politiska grupperingar intar till försvarets
nya ideologiska förhållanden.

Det är på grund av denna öklarhet att planeringskommissionens
uppdrag inte kan vara ett sådant som tidigare medborgar-
utbildning. Ett organ som har förmågan att utveckla kommittéer har
inte möjlighet att lösa den ideologiska utvecklingsfrågan och
om den alltså kategoriskt svarar på denna fråga kan den åstadkomma
bara strätheter och därmed större hela försvarsmaktens.

Det vore för närvarande värdigt att lösa detta försvaret
som ett ideologiskt problem. Den framtid kan inte avgöras
med hjälp av sådana ideologier, som utgår på förhand utgår
från vissa grundläggande principer och svarar till ett under
alla förhållanden på samma sätt som de är riktiga. Detta förmår
maningen följande för försvaret i politiska eller nytt-
riktiga förhållanden och ej heller på ensidigt försvaretside-
ologiskt håll. De olika frågesystemen har alltid varit
rent reella frågor.

De som erhållit reella informationer i försvarsfrågor vet
gärna väl hur allvarliga problemen kring kan vara och hur
omöjligt man bör förbereda sig för dem. En sammanhängande
läsning av den ideologiska utvecklingen visar samtidigt klart, att
ett väpnat försvar fortfarande är en nödvändig del i vår

trygghetspolitik. Det psykologiska försvaret anser det vara viktigt att vidtaga förberedelser inom eget område; det planerar och förbereder de åtgärder med vars hjälp landets ledning kan upprätthålla och stärka folkets försvarsvilja vid undantagsförhållanden, det utstakar de extra arraggemangen som dessa åtgärder förutsätter och det utbildar personal härför. Man har särskilt framhållit vikten av att säkerställa informationstjänsten under alla förhållanden.

Utöver nämnda åtgärder i anslutning till kriser söker kommissionen ge reell information rörande karaktären av en kris. Härvid strävar vi inte till en på förhand ledd ståndpunktsfostran enär reell vetskaper som sådant leder till att medborgaren ändå ser betydelsen av försvarsarbetet. Samtidigt förstår den som objektivt granskar frågorna att strävan att på förhand förhindra kriser och strävan att förbereda sig för verksamhet under kris inte - som man nu vill framhålla - står i något motsatsförhållande till varandra utan istället kompletterar varandra.

Det psykologiska försvaret koncentreras således i huvudsak på tre uppgifter: planering och förberedelser av åtgärder, med vars hjälp statsledningen förmår upprätthålla och stärka folkets försvarsvilja vid undantagsförhållanden - här framhålls särskilt betydelsen av informationsverksamhet - forskning rörande trygghetspolitiska frågor samt reell information om karaktären av kriser.

Vem svarar då för att samhället så här i fredstid förblir och utvecklas så, att vi redan på förhand är tillräckligt starka psykologiskt sett för att utstå krislägen? Ansvaret för denna utveckling ligger på det samhällspolitiska planet. Det beror på den finska samhällsutvecklingen hur vi skall klara oss vid kriser.

Samhället är inte så fullt av konflikter som man ofta påstår. Den snabba samhällsförändringen innebär inte heller att allt ändras helt. Utvecklingen har varit kraftigast inom det tekniska, ekonomiska och sociala området. Däremot har någon större omvälvning inte skett i de mänskliga grundvär-

psykopatologi. Det psykologiska försvaret består av de
viktiga och viktigaste förberedelserna inom området; det är
nära och förbereder de åtgärder som vid behov kan vidtas för
ning kan upprätthållas och stärka folkets försvarets vilja vid
undantagsförhållanden, det utsträcker de extra anordningarna
som dessa åtgärder förutsätter och det utövar personal
härin. Man har särskilt framhållit vikten av ett effektivt
informationsarbete under alla förhållanden.

Utöver nämnda åtgärder i anslutning till krisen söker kom-
missionen på reell information rörande markeringen av en kris.
När det gäller vilka villor på förhand löst på grund av
lokala eller reell verksamhet som sådant leder till ett med-
borgarna både som betydelse av försvarets arbete. Samtidigt
förstår den som objektivt granskade frågorna att ströva att
på förhand förhindra kriser och ströva att förbereda sig
för verksamhet under kris inte - som man nu vill framhålla -
står i något motsatsförhållande till varandra utan såväl
kompletterande verksamhet.

Det psykologiska försvaret koncentreras således i huvudsak
på tre aspekter: planering och förberedelser av åtgärder,
med vars hjälp statstjänsterna förbereder upprätthållande och stärka
folkets försvarets vilja vid undantagsförhållanden - här fram-
hålls särskilt betydelsen av informationsverksamhet - för-
ning rörande byggnadspsykologiska frågor samt reell informa-
tion om karaktären av kriser.

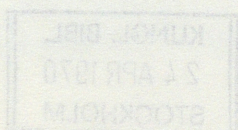
Vad avser de för ett samhälle på den i förordet förklarade
och utvecklas så, att vi redan på förhand på tillräckligt
starka psykologiska sätt för ett utgående krisläge? Avsevärt
för denna utveckling ligger på det samhällspsykologiska planet.
Det beror på den liniska samhällsutvecklingen hur vi skall
kvara oss vid kriser.

Samhället är inte så fullt av konflikter som man ofta på-
står. Den snabba samhällsförändringen innebär inte heller
att alla ändras helt. Utvecklingen har varit kraftigt genom
det tekniska, ekonomiska och sociala området. Därmed har
någon större omvälvning inte skett i de mänskliga grundvär-

dena. Ur biologisk synpunkt har människan just inte förändrats utan reagerar ofta för företeelser på samma sätt som tidigare. Sedan finns det återigen gemensamma värden, som såväl gamla som unga anser vara nödvändiga och som de inte vill avstå ifrån. Man måste dock undvika en dogmatisk definition, enär nyansskillnader förekommer i innehållet och enär den fortsatta utvecklingen av dessa värden samtidigt kan avta.

Enbart protest är inte tillräckligt för att utveckla samhället. Därutöver måste man se vad som är positivt i samhället och vad som förenar samhällets medborgare. Samhället får aldrig betraktas ur en ensidig synvinkel; sådant leder till felaktiga slutsatser.

Psykologiska försvarets planeringskommission är ett av statsrådet tillsatt organ med medlemmar ur alla betydande parti-grupper. Kommissionen kan aldrig representera en viss samhällsgrupp. Den kan inte diktera det finska samhällets värden. Men dess uppgift är att fortlöpande deltaga i den verksamhet, som söker uppbygga detta samhälle i positiv riktning.

BER
PSY
Jun

den, för biologisk synpunkt är människan just inte för-
ändrats utan reagerar ofta för förändringar på samma sätt
som tidigare. Sedan finns det återigen gemensamma värden,
som exempelvis familj som värde, vilka är nödvändiga och som de
intellektuellt avstådda lärna. Men nästan alla människor är demokratiska
delaktiga, även om de inte alltid förstår det. Detta är
och står för fortsatt utveckling av dessa värden sam-
tidigt som andra.

Anders projekt är inte tillräckligt för att utveckla sam-
hället. Först och främst måste man se vad som är positivt i sam-
hället och vad som förtjänar samhällets medborgare. Samhället
för ändring beror på en enskild synpunkt; sådant leder
till felaktiga slutsatser.

Psykologiska förändringar i människans beteende är ett av stats-
rådets tillstånd organ med medlemmar ur alla betydande parti-
grupper. Samtidigt som det är viktigt för representanter av alla sam-
hällets grupper. Det kan inte bli ett för linns samhällets vär-
den. Men dess uppgift är att förklara delarna i den verk-
samhet, som ökar uppbyggda detta samhälle i positiv riktning.

KUNGL. BIBL.
24 APR 1970
STOCKHOLM ✓